

Foto-obálka: petr grepl

Odborný lesní hospodář

Les je přírodní bohatství, které je nutno chránit a zvelebovat. O zabezpečení odborné úrovně hospodaření v lese se stará odborný lesní hospodář. Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Nové Město na Moravě vykonávají funkci odborného lesního hospodáře i pro vlastníky, pro které jsou zpracovány lesní hospodářské osnovy a v lesích vlastníků, kteří si vybrali podnik Lesy České republiky, s. p., za odborného lesního hospodáře a uzavřeli s nimi smlouvu o výkonu činnosti.

V rámci členění lesní správy je odborná správa lesa pro vlastníky lesů vykonávána třemi revírníky. Celková výměra k 31. 12. 2011 byla téměř 4 700 ha lesních pozemků drobných vlastníků a 860 ha lesa smluvní, převážně obecních majetků, případně větších spoluvlastníků.

Každý revírník má jeden den v týdnu úřední hodiny kdy je přítomen ve své kanceláři a řeší

problémy s příchozími vlastníky lesů. Po zbytek týdne je k dispozici na telefonu.

Revírníci vykonávají pro vlastníky tzv. standardní činnosti, například odbornou poradenskou činnost, instruktáž k provedení výchovných zásahů v porostech do 40 let věku popřípadě další, a na žádost vlastníka může vykonávat i nadstandardní činnosti například vyznačování výchovných těžeb nad 40 let věku, vyznačování mytních úmyslných těžeb, návrh péče o nezajištěné lesní porosty a jiné.

Náklady na činnost odborného lesního hospodáře pro drobné vlastníky hradí stát. Způsob výpočtů nákladů na činnost odborného lesního hospodáře a sazbu na hektar a den stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou. Od 1. 1. 2012 platí nová vyhláška o způsobu výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře, která stanovuje jednotnou sazbu na hektar a den. Lesní správa pravidelně, zpravidla kvartálně chystá podklady pro výpočet nákladů na činnost odborného lesního hospodáře a zasílá je na odbory životního prostředí jednotlivých obcí s rozšířenou působností. Vlastníci, kteří mají smlouvu o výkonu činnosti odborného lesního hospodáře si hradí jeho činnost z vlastních prostředků.

Je v zájmu každého vlastníka lesa znát svého odborného lesního hospodáře a využívat jeho odborné pomoci.

Ing. Zdeněk Jaroš

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta na

LS Buchlovice v roce 2012

Lesní správa Buchlovice se aktivně zabývá lesní pedagogikou a prací s veřejností od roku 2008 a naplňuje tak schválený program lesnické osvěty dětí a mládeže Lesů České republiky s. p.

Od roku 2008 se aktivit lesní pedagogiky pořádaných LS Buchlovice zúčastnilo bezmála 3000 účastníků – dětí z mateřských škol, žáků, studentů, učitelů a široké veřejnosti.

Počet akcí pořádaných lesní správou každoročně narůstá. V roce 2012 bude Lesní správa Buchlovice pořádat 12 akcí, z nichž největší je Den s LČR, který se v Archeoskanzenu Modrá bude konat již po páté.

Jedná se konkrétně o následující akce:

19.3.2012 Uklidíme svět

- akce pořádaná ve spolupráci se ZŠ Velehrad

22.3.2012 Den vody

- akce lesní pedagogiky se ZŠ Buchlovice ke Dni vody, o významu vody a jejím koloběhu a roli lesa v tomto koloběhu

23.4.2012 Den Země

- tradiční akce, která se koná již po třetí ve spolupráci se ZŠ Velehrad ke Dni Země

26.4.2012 Zelené plíce

- pokračování v projektu ve spolupráci se Základní školou a mateřskou školou Čtyřlístek s.r.o. a městem Uherské Hradiště
- výsadba sazenic lesních dřevin (zelených plic) ve školách a školkách města a navázání na akci Uherské Hradiště - Město stromů 2011/2012

9.5.2012 Den s revírníkem

- seznámení s každodenní prací lesníků na revíru Bohuslavice formou zážitkové pedagogiky

10.5.2012 Holý kopec

- vycházka do přírodní rezervace Holý kopec v doprovodu pracovníků lesní správy, určená pro studenty Střední odborné školy a Gymnázia Staré Město

11.5.2012 DEN S LČR

- pátý ročník akce pořádaný pro žáky 5. a 6. tříd základních škol v okolí působnosti Lesní správy Buchlovice, která se koná v Archeoskanzenu Modrá a v lese v lokalitě Orlová
- lesníci na osmi stanovištích seznámí účastníky se svou činností a pro děti je připraven bohatý program v Archeoskanzenu (sokolníci, lovečtí psi, ukázka vábení zvěře ...)

- akce je prozatím otevřená a je možné se na ni přihlásit

16.5.2012 Okolo Buchlova

- akce lesní pedagogiky pořádaná ve spolupráci se ZŠ Buchlovice na nově otevřené lesnické naučné stezce Okolo Buchlova

17.5.2012 Den s revírníkem II. – Za tajemstvím lesa

- akce lesní pedagogiky na objednávku Základní školy a mateřské školy Kostelec

31.5.2012 Den otevírání studánek

- akce lesní pedagogiky určená pro děti mateřských škol na revíru Velehrad
- Zlacká studánka

15.9.2012 Hradištské chodníčky

- otevřená akce pořádaná ve spolupráci s Klubem českých turistů Uherské Hradiště
- lesní pedagogové předvádí na stanovišti v lokalitě Rochus lesní pedagogiku

19.10.2012 Den stromů

- otevřená akce pro děti, pořádaná ve spolupráci s obcí Stříbrnice, o významu stromů

Těmito akcemi Lesní správa Buchlovice naplňuje motto lesní pedagogiky „O lese učit v lese“.

V případě zájmu o aktivitu lesní pedagogiky můžete kontaktovat zástupce lesního správce Lesní správy Buchlovice Ing. Pavla Zúbka – tel: 724 525 061, e-mail: zubek.ls138@lesycr.cz

S lesní pedagogikou a EVVO velmi úzce souvisí i nově vybudovaná naučná stezka „Okolo Buchlova“, která byla vybudována a slavnostně otevřena v roce 2011 v rámci Programu 2000 – zajištění cílů veřejného zájmu u LČR. Naučná lesnická stezka seznamuje na jedenácti zastaveních veřejnost s prací lesníků a historií lesnictví v Chříbech. První uvítací tabule je umístěna u parkoviště pod hradem Buchlovem. Tématem dalších tabulí jsou hlavní lesnické činnosti a částečně i místní historie.

Návštěvníci se tak na téměř tříkilometrové trase, která vede kolem hradu Buchlova a přírodní památky Barborka, seznámí s Lesní správou Buchlovice, zrozením lesa, obnovou lesa, hlavními lesními dřevinami Chříbů, pěstováním lesa, těžební činností, ochranou přírody, lesním majetkem, myslivostí u LS Buchlovice a pověstí o Čertově sedle.

V letošním roce Lesní správa Buchlovice počítá s postupným dobudováváním naučné stezky v rámci nově schváleného Programu 2020. Naučná stezka by měla být více atraktivní i pro malé návštěvníky lesa a měla by umožňovat větší využití pro aktivity lesní pedagogiky. Stezka by měla být postupně doplněna například o dřevěné plastiky lesní zvěře, dřevěnou zvonkohru, stromový telefon a další artefakty.

Po hradních zříceninách v okolí Klášterce nad Ohří

- „Hrad Perštejn“

Torzo gotického hradu naleznete na výrazném zalesněném vrchu přímo v západním okraji stejnojmenné obce, ležící na silnici ze Stráže nad Ohří do Klášterce nad Ohří. Z hradu se dodnes zachovaly náznaky paláce, půlkruh z původně okrouhlé věže, torza či spíše náznaky obytných a hospodářských budov, bran, příkopů a valů.

Přesné datum vzniku hradu? Tak tím Vám nemohu sloužit, není známo. Dokonce i informace o zakladateli se rozcházejí. Podle dřívějšího jména hradu (Borschenstein) to mohl být Boreš z Rýzmburka, anebo jeho příbuzní Šumburkové. Někdy se též hovoří o tenkrát nejmocnějším muži v okolí Albrechtu ze Žemberka, který byl purkrabím kadaňského hradu.

Ovšem první písemná zpráva o existenci hradu je z roku 1344 v souvislosti s Bedřichem ze Šumburka, pánem na Perštejně. Šumburkové hrad vlastnili do roku 1508. Hrad byl v 15. století ve vlastnictví Aleše ze Šumburka, nepřítele husitů a později i krále Jiřího z Poděbrad. Německá posádka na Perštejně často škodila královým stoupencům v okolí. Po Alešově smrti, kdy hrad vlastnil Bedřich ze Šumburku, bylo vypraveno proti Perštejnu silné vojsko králových stoupenců, v čele s vojevůdcem Jakoubkem z Vřesovic, včetně silného dělostřelectva. Hrad kapituloval, byl pobořen a vypálen, posádka dostala možnost volného odchodu se zbraněmi.

Po roce 1500 byl hrad připojen k nedalekému hradu Šumburku, ale říká se, že byl hrad jeho novým pánům zkonfiskován okolo roku 1530 pro jejich zálibu ve výrobě falešných platidel. Hrad již nebyl obnoven a roku 1537 se o něm poprvé hovoří jako o zřícenině.

Těším se na brzkou shledanou na hradě, jehož sláva trvala velmi krátkých 200 let.

TIS ČERVENÝ – strom roku 2012 i na Lesní správě Náměšť nad Oslavou

Lesy ČR každoročně vyhlašují jednu dřevinu takzvaným stromem roku. Pro letošní rok byl stromem roku vybrán tis červený. Je to naše původní dřevina, dnes je však jeho výskyt v ČR roztroušený až vzácný.

Dřevo tisu je jedno z nejkrásnějších na světě, zároveň je velmi tvrdé, odolné a pružné. Celá rostlina kromě červeného plodového míšku je pro řadu živočichů i pro člověka prudce jedovatá. Lesní zvěř

a kozy však tis okusují bez následků. Zastoupení tisů v ČR pokleslo tak, že je zařazen do kategorie druhů silně ohrožených. V minulosti se tis bezohledně těžil, v současné době je jeho největším nepřítelem nevhodné hospodaření a přemnožená spárkatá zvěř, která spásáním semenáčků prakticky znemožňuje přirozenou obnovu. V posledních letech však probíhají snahy a jeho postupný návrat do našich lesů,

v nichž je využíván na podporu biologické a estetické rozmanitosti.

Snažíme se o to i na Lesní správě v Náměšti nad Oslavou. V revíru Okrouhlík bylo v roce 2003 vysázeno 156 ks tisů v údolí Bílého potoka, z nichž se bohužel zachovalo pouze minimální množství. V současné době je to skupina 19 ks tisů červeného v porostech nedaleko obce Říčany s průměrným věkem cca 40 let. Tyto tisy jsou keřovitého vzrůstu, nejvyšší měří 7 m a obvod největšího kmene je 46 cm. Tato skupina je chráněna oplocenkou, je tedy zabezpečena před okusem spárkaté zvěře, a dochází zde i k přirozenému zmlazování tisů.

Snahou lesníků z Náměště nad Oslavou je tuto ohroženou dřevinu podporovat a vnášet tak do příhodných lokalit.

Šalplachta Milan,

revírník LS Náměšť nad Oslavou

Orel mořský v revíru Pozďatín

Součástí Lesní správy Náměšť nad Oslavou je revír Pozďatín. Je jedním z menších revírů, co se týče rozlohy lesů, je však prostoupen velkým množstvím rybníků. Mořský orlův zde byl poprvé zpozorován v pozdním podzimu roku 1992.

Od této doby je zde častým hostem na podzimních a předjarních tazích. V roce 2001 si mladý pár orlů postavil hnízdo v lese poblíž rybníka Dubovec. Vůči lidem pracujícím v lese jsou zde orli velice důvěřiví a dovolí si k sobě přiblížit doslova na několik kroků dělnice, které sázejí stromky na pasece pod hnízdem. „Náš“ pár orlů se na hnízdo pravidelně vracel, ale nedařilo se mu vzhledem ke své nezralosti

úspěšně vyhnízdit. Většinou bohužel mladá orlice slétla z hnízda ještě z nevyseděných vajec. Na jaře v roce 2011 se však zdálo, že orli okolí svého hnízda střeží oproti jiným rokům daleko houževnatěji. Po jednání s ornitology bylo proto dohodnuto, že v tomto prostoru nebudou prováděny žádné lesnické

práce, které strpí odkladu, a to až do doby případného vyvedení mláďat. Omezení vstupu do lesa poblíž hnízda akceptovali i myslivci. V dubnu se tak orlům vylíhla tři mláďata, o která se jejich rodiče vzorně starali. Velkou radost z toho měli nejen ornitologové, ale i my lesníci. Jednalo se totiž o první doložené a zároveň úspěšné hnízdění orlů v našem kraji – i na Vysočině.

A co všechno o našich okřídlených krasavcích víme? Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), neboli orel jako takový, symbolizuje pro člověka určitou hrdost, vznešenost a sílu. Není proto překvapující, že se stal heraldickým zvířetem a je často zobrazován do různých erbů a na vlajkách. Víme, že šachovnicová orlice je ve znaku Moravy (dnes stříbrně-červená, správně by měla být ale tzv. „povýšená“ zlato-červená), málokdo však ví, že černá svatováclavská orlice s červenými plaménky na žlutém štítě byla znakem Českých zemí ještě dávno před dnešním dvouocasým

Orel mořský je jedním z našich největších ptáků a vůbec největším dravcem. V letu je pro něj charakteristický klínovitě ukončený ocas (u dospělých jedinců čistě bílý) a stejnoměrně široká křídla s prstovitě roztaženými letkami na koncích. Vyskytuje se v rybníčných oblastech. Často dlouho sedává na stromech nebo na zemi. Je kriticky ohrožený a podle zákona zvláště chráněný dravec. Délka jeho těla dosahuje 69–92 cm, samec váží cca 4 kg a samice 7 kg. Rozpětí křídel může dosahovat až 2,5 m. Pohlavně dospívá ve 4–5 letech. Hnízdí velmi časně a zasnubní lety mohou začínat již v prosinci. V lednu a únoru probíhá stavba hnízda a v druhé polovině února již snášejí vejce. Samice snáší nejčastěji 2 bílá vejce, na kterých sedí střídavě oba rodiče po dobu cca 38 dní. Hnízdo je obrovská stavba z klacků a proutí umístěná na stromech převážně v blízkosti vody. Průměr hnízda může dosahovat i 100–160 cm. Orli je využívají opakovaně, i když mohou v různých letech několik hnízd střídat. Každý rok hnízdo trochu přistaví a po několika letech může dosáhnout výšky až dvou metrů a hmotnosti několika set kilogramů. V jejich potravě výrazně převažují ryby a vodní ptáci, v zimě nepohrdnou ani mršinami.

Denně spotřebuje cca 700 g potravy. Orel mořský je rozšířen v Evropě a Asii mimo tropické oblasti. V minulosti však byli orli na velké části svého areálu vyhubeni, nebo byly výrazně sníženy jejich početní stavy. V poslední době se situace zlepšuje a znovu se šíří zpět do původních lokalit. Početnost orla mořského v Evropě se odhaduje na 5 000 párů. V druhé polovině 19. století zanikla poslední hnízdiště v Čechách, na Moravě až ve 20. letech minulého století. Dlouhá desetiletí zde orli jen zimovali. Největším zimovištěm bylo Třeboňsko. Díky snahám ornitologů a orgánů ochrany přírody se nakonec povedlo dosáhnout toho, že orli také na Třeboňsku opět zahnízdili, první mláďata byla průkazně vyvedena v roce 1986, rodiče byli jedinci odchovaní v zajetí. Dnes se hnízdiště vyskytují i na Českobudějovicku, Jindřichohradecku, Českolipsku, Nymbursku, v Lužických horách a na jižní Moravě, od roku 2011 úspěšně hnízdí i na Českomoravské Vysočině.

Orla mořského, který nemá v naší přírodě přirozeného nepřítele, může ohrozit jedině nezodpovědné chování lidí. Orli jsou v časných fázích hnízdění citliví k vyrušování, takže přítomnost lidí v blízkosti hnízda může vést až k jeho opuštění. Mnohem závažnější je, ale ilegální pokládání otrávených návnad, které se u nás velmi rozšířilo v posledních letech. Jen v roce 2006 na něj doplatilo 9 jedinců a desátý byl postřelen.

Spolupráce náměšťských lesníků a ornitologů má dlouhodobý charakter – již několik let probíhá společné monitorování hnízdění čápů černých, jestřábů nebo ostřížů, přičemž se mláďata těchto vzácných druhů ptactva kroužkují. Spolupráce neskončila ani v případě orlů.

Již v říjnu 2011 bylo rozhodnuto, že staré orlí hnízdo musí být strženo a orlům bude v témže místě na vedlejší borovici postaveno nové hnízdo, umělé. Staré přírodní hnízdo bylo totiž zavěšeno na slabém netvárném stromě a po několika letech hnízdění narostlo do obrovských rozměrů. Hrozilo tedy zlomení borovice pod jeho tíhou, a jestliže by k tomu došlo v době snůšky nebo krmení mláďat, mělo by to pro další hnízdění orlů v dané lokalitě fatální následky. Umělé hnízdo ornitologové stavěli celý den za ztížených a velice riskantních podmínek. Práce, se ale zdařila a na jarní hnízdění tedy u Dubovce čeká orly nové hnízdo, které v koruně stromu vzniklo lidskou laskavou rukou.

Popřejme orlům, aby se jim u nás dařilo!

Ivo Mühlhansl,

revírník-revír Pozďatín,

LS Náměšť nad Oslavou

Těžby v zimě jsou šetrnější pro přírodu – neděláme je lyžařům naschvál!

Přestože letošní jaro klepe pomalu na dveře, je na území Lesní správy Česká Lípa ještě mnoho míst s upravenými běžeckými stopami. Letošní zima byla svým průběhem naprosto ideální ke zvládnutí komplikovaných těžeb z hlediska dostupnosti a z pohledu šetrného přiblížování vytěženého dříví přes soukromé pozemky. V nástupu nového roku holomrazy způsobily kvalitní zpevnění zmiňovaných luk či přiblížovacích linek a následná sněhová nadílka jen podpořila ochranu půdy.

Vysoká vrstva sněhu vylákala množství běžkařů k výletům do Lužických hor. Většina lesních cest se tak v očích mnoha lidí změnila v lyžařské dráhy a les ve sportovně přírodní stadion, jehož primární funkcí je poskytnout návštěvníkům lesa odpočinek a zábavu.

Při práci v lese pak býváme často turisty a lyžaři napadáni za to, že především těžebními pracemi a pluhováním lesních cest sloužících hlavně pro

odvoz dřeva a pohyb mechanizace, tuto idylu rušíme. Zapomíná se ovšem, že rekreační funkce lesa je jen jednou z možností jeho využití a musí se skloubit s jeho ostatními funkcemi. Ještě v nedávné době přitom byla hospodářská funkce lesa zcela prioritní a podřizovalo se jí téměř veškeré dění v lese. Dnes se státní podnik LČR, který hospodaří ve většině lesů v Lužických horách, snaží o vyváženější přístup.

Proč se těžby v zimě vůbec realizují? Zdánlivě jsou přece komplikovanější, náročnější a dražší. Lesy ČR, s. p., preferuje trvale udržitelné hospodaření. Snažíme se v maximální míře využívat vlastních

regeneračních schopností lesa. To znamená plánovat a provádět těžby s ohledem na konkrétní stanoviště a potřeby porostů tak, aby nedocházelo k poškozování a ničení přirozeného zmlazení a půdního krytu. A právě sněhová pokrývka poskytuje malým semenáčkům i odrostlejšími stromům ideální ochranu. Mrazem zpevněná lesní půda pak mnohem lépe odolává tlaku kol těžební a odvozní techniky a působené škody tak bývají mnohonásobně nižší, než by tomu bylo v létě. Menší škody vznikají i na okolních porostech, neboť stromy ve vegetačním klidu jsou podstatně odolnější vůči drobným mechanickým poškozením, kterým se při přibližování dřeva nelze nikdy úplně vyhnout. V neposlední řadě je dřevo těžené v zimě daleko kvalitnější než dřevo těžené ve vegetačním období. To dobře věděli už naši dědové...

Mezi revíry s největší sítí lyžařských tras na Lesní správě Česká Lípa tradičně patří revíry Luž, Klíč, Petrovice, Slunečná a Zelený vrch. Vždy před začátkem běžecké sezóny probíhá jednání mezi jednotlivými revírníky a Ski kluby, které mají na starost údržbu běžeckých stop. Hledá se rozumný kompromis jak z hlediska turistického využití, tak z hlediska plnění plánovaných prací. Pravidelně tak dochází k rozumné dohodě a lesní cesty tak mohou i v zimě sloužit ku prospěchu všech. V uvedených revírech se nacházejí nejvyšší vrcholy Lužických hor a lyžařské trasy vedoucí okolo nich navazují i na lyžařské trasy v sousední Spolkové republice Německo.

Z důvodu tradičního rekreačního využití těchto lyžařsky a turisticky nejexponovanějších částí revírů se zde zimní těžby dlouhodobě neprojektují, a pokud ano, tak jen v případech že již nadále není možné jejich časové posunutí. Výrazně zde tak podporujeme rekreační funkci lesa, i když na vlastní nezbytné těžební a pěstební práce pak máme ve zbylých ročních obdobích podstatně méně času, než v jiných částech správy.

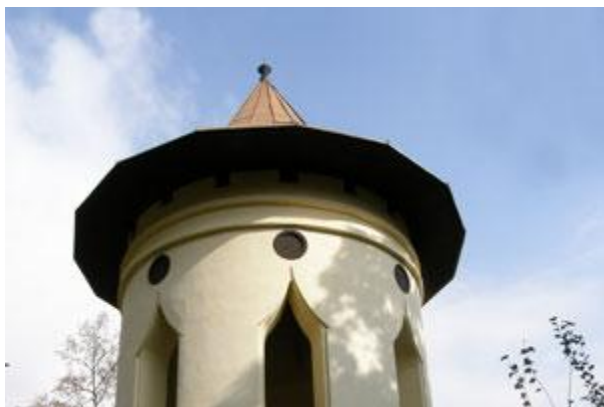
Jak jsme již uvedli výše, nečiníme tak lyžařům naschvál, ale lesu a přírodě ku prospěchu!

Milan Petrbok

revírník revíru Lužná

Pozvání na Gloriet

Nedaleko od vyhlídky do údolí řeky Oslavy se tyčí lovecký pavilón "Gloriet". Tuto stavbu nechala v roce 2003 Lesní správa Náměšť nad Oslavou, LČR, s. p. kompletně zrekonstruovat.

Dovolte, abych vás pozval na jarní výlet. Jestliže se vydáte pěšky z Náměště nad Oslavou po zelené turistické značce, dojdete asi po 7 km k malebné vyhlídce, která vám poskytne nádherné pohledy do krásného údolí řeky Oslavy, nacházející se v přírodní rezervaci. Nedaleko od této vyhlídky se tyčí romantický lovecký pavilón zvaný "Gloriet". Jedná se o stavbu kruhového tvaru, kterou nechal postavit

Jindřich Haugwitz v roce 1830. Gloriet měl původně dubová okna a dveře. Uvnitř byla podlaha z dubových parket a kulatý stůl se šesti židlemi. Stavba v té době sloužila bývalé šlechtě jako vyhlídka a místo odpočinku při oblíbených lovech.

Z důvodu špatného stavu objektu nechaly LČR, s. p., Lesní správa Náměšť nad Oslavou v roce 2003 pavilón zrekonstruovat. Štítek s údaji, kdo a kdy Gloriet opravil, zmizel sice velmi rychle, ale důležité je, že i dnes si může návštěvník lesa zpříjemnit pobyt v krásné přírodě vyhlídkou z Glorietu a některým snoubencům dokonce posloužit jako místo netradičního sňatku.

Komu je 7 km z Náměště nad Oslavou dlouhých, může přijet autem do obce Sedlec a k hájence potom dojít pěšky – což je nedařleko, asi jeden kilometr.

Nashledanou na Glorietu !

Homola Josef,

revírník LS Náměšť nad Oslavou

Revíry Vostojavka a Pekelsko zasažené větrnou a následně kůrovcovou kalamitou v letech 2008 až 2010

Lýkožrout smrkový (*Ips typographus*) je nejvážnějším škůdcem smrkových porostů v Evropě. Již ze 17. a pak 18. a 19. století máme zprávy o jeho kalamitním přemnožení v původních lesích střední Evropy. Ve 20. století nalezl příhodné podmínky pro svůj vývoj zvláště ve smrkových monokulturách, jimiž byly nahrazeny či postupně změněny původní smíšené lesy. Ve střední Evropě patří mezi nejvýznamnější škůdce starších smrkových porostů. Je to typický sekundární škůdce, který v první řadě napadá čerstvě vytěžené smrkové dříví, polomy a fyziologicky oslabené stojící stromy (imise, suchem, václavkou apod.)

Za poslední čtyři roky se přehnalý přes revíry LČR na LHC Ledec nad Sázavou tři větrné kalamity. První se přehnal orkán Kyril a to v noci z 18. na 19. ledna 2007. Jeho ničivá síla způsobila polomy a vývraty, které se zpracovávaly téměř po celý rok. Na jaře roku 2008 se přehnal vichřice Emma následovaná 25. června Ivanem, který na LHC Ledec nad Sázavou způsobil daleko větší živelné škody než dvě předchozí. Jeho ničivá síla dopadla nejvíce na revíry Vostojavka a Pekelsko. Takto ničivou sílu nikdo nepředpokládal a tím vznikly problémy se zpracováním, neboť stávající firma nebyla připravena na tak obrovskou zakázku pohybující se v řádech desetitisíců kubíků těžby. Bylo vyhlášeno nové výběrové řízení a průtahy s ním spojené stály drahocenný čas, potřebný ke zpracování tak rozsáhlé kalamity. Práce začaly, až po třech měsících od úderu vichřice Ivan a to má v této oblasti obrovské následky, spojené s nárůstem populace lýkožrouta smrkového.

Těžby začaly narůstat od roku 2008, kdy oba revíry byly zasaženy vichřicí Ivan, která způsobila devastaci porostů a vytěžená hmota celkem za oba revíry činila 120 101 m³, což znamená nárůst těžeb oproti normálu desetinasobný. V roce 2009 klesly těžby na 101 485 m³, ale nebyly to živelné těžby jako předešlého roku, nýbrž vypukla naplno kůrovcová kalamita na obou revírech. Další rok 2010 skončil se součtem těžeb za oba revíry na čísle 56 240 m³ vytěženého dřeva. Je to značný pokles oproti předchozím letům a značí tak ústup kůrovcové kalamity. Tento ústup je zřejmě

zapříčiněn masivním nasazením obranných opatření ze strany LČR, anebo také přirozeným poklesem, kdy žádné populaci neprospívá přemnožení a je tak tlumena vlastními cestami samoregulace. Na tyto otázky by nám mohl přinést odpověď projekt, který probíhá na revírech Vostojavka a Pekelsko. Na těchto revírech je stav tohoto škůdce neustále monitorován a zpětně vyhodnocován z dat získaných během průběhu kalamity. Tento projekt zastřešuje Česká zemědělská univerzita v Praze a to Fakulta lesnická a dřevařská. Cílem projektu je v příštích kalamitách zabránit tak vysokým škodám na porostech, které vznikají přemnožením kůrovce v našich lesích.

Při zpracování kůrovcové kalamity, zejména po rozsáhlých větrných polomech, je jedním z hlavního problému enormní množství napadeného dříví, které musí být zpracováno často na rozlehlých územích.

Revír Pekelsko zasažený vichřicí Ivan v roce 2008 a následné přemnožení kůrovce (Foto: Vichr. 2008)

Revír Vostojavka, kůrovcová kalamitní holina vzniklá v letech 2009 a 2010 (Foto: Svoboda. 2010)

Podmínkou operativního využívání tohoto postupu je dostupnost co nejucelenějších dat o nahodilých těžbách, odchycích z feromonových lapačů a dalších opatřeních, které musí být vztaženy na úroveň dílce a digitálně zpracované v jednotném formátu. Obzvláště v případě kalamitních situací je vedení kvalitní evidence problematické, návratnost této investice však může být značná. Bude-li tým expertů schopen operativně v zimním období zpracovat tato data a vytvořit relativně spolehlivé mapy distribuce populace kůrovce pro celé kalamitní území, bude možné optimalizovat rozmístění obranných prvků v kritických oblastech už před prvním rojením následujícího roku. Tím by se mohlo účinně zasahovat na místech předpokládaného výskytu lýkožrouta smrkového a tlumit tak jeho

gradaci, neboť není cílem LČR úplné vyhubení tohoto živočišného druhu, protože i on má své místo v našich lesích.

Josef Svoboda

Setkání lesních pedagogů Vysočiny

Dne 24. února 2012 proběhlo v Jihlavě setkání všech lesních pedagogů na Vysočině. Akci pořádaly Lesy České republiky, s. p., Krajské ředitelství Jihlava společně s Ministerstvem zemědělství – Krajskou agenturou pro zemědělství a venkov v rámci Celostátní sítě pro venkov.

Účelem setkání byla vzájemná informovanost o činnostech pořádaných různými subjekty v rámci lesní pedagogiky, načerpání nových námětů a praktik, získání motivace pro budoucí připravované akce.

Hlavním tématem letošního setkání však bylo umění správné komunikace, správné prezentace lektorů lesní pedagogiky na veřejnosti. To znamená zdokonalit své přesvědčivé

vystupování a osvojit si základní pravidla a poučky při komunikaci. Tato očekávání naplnil k nejlepší spokojenosti všech účastníků Bc. Radek Drahný, tiskový mluvčí Správy KRNAP, který příjemným způsobem prezentoval základy správné rétoriky. Málokdo si uvědomuje, jakou sílu má řeč těla. Je zřejmé, že to, co říkáme, je méně důležité, než způsob, jakým to říkáme. Vyplývá to ze známého poměru 7 - 38 - 55 (Albert Mehrabian). Jak nás vnímá okolí? Sympatie a antipatie druhých lidí utváří z 55 % neverbální projev toho, kdo mluví, tzn. chování, výraz v obličeji. Z 38 % dále vokální chování - tón hlasu, intonace, melodie a rytmus řeči. A pouze ze 7 % ovlivňuje posluchače předávaná informace, tzn. věcný obsah slov. Z toho vyplývá, že správný řečník musí být především dobrý herec. Přítomní lesní pedagogové z Vysočiny se během celodenního programu nejen seznámili z teorií, ale měli možnost si vyzkoušet konkrétně před obecními, v rámci své prezentace aktivit za uplynulý rok 2011, správné řečnické praktiky. A co je důležité, na konci každé prezentace absolvovat krátké hodnocení dobrých a špatných stránek svého vystupování a přednesu, aby si uvědomili drobné chyby, které dělají.

Z přednesených prezentací vyplynulo, že v loňském roce 2011 proběhlo na Vysočině pod vedením certifikovaných lesních pedagogů bez mála 50 akcí, kterých se účastnilo přes 12 500 lidí. Nejčastějšími návštěvníky byli žáci základních škol.

Ing. Rostislav Čech

Jak na focení ptáků bez drahé techniky

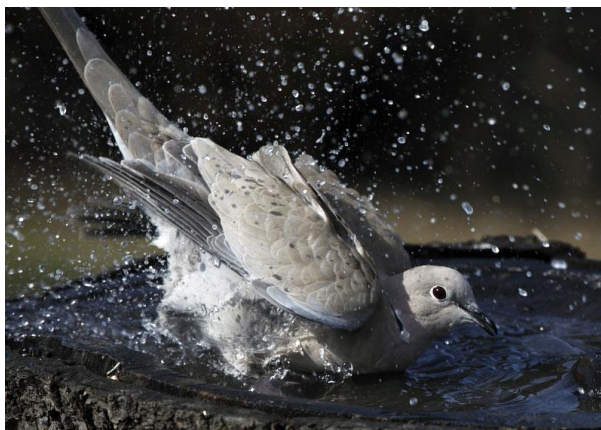
Jaro je radostné období, kdy se každé ráno ozývá více hlasů našich pěvců. Po zimě přilétají hnízdit početná hejna stěhovavého ptactva. Nejen tím se příroda po zimě stává veselejší a pestřejší. Pokud máte zájem zkusit fotografování ptáků, pak stačí zahrada, sad nebo městský park. Nevěřte, že bez super teleobjektivů je to nemožné. Je jen potřeba najít cestu, jak se dostat k ptactvu co nejbližší. Jinými slovy nabídnout něco lákavého, čemu ptáci neodolají.

Mohlo by se zdát, že na jaře je krmení dost a že ptáci již na krmítka nepůjdou. Na přiložených fotkách je nabídnuto zajímavé řešení. Jde o kombinaci krmení a napajedla. Ptáci, zvláště tažní, jsou po dlouhém letu vyčerpaní a potřebují rychle doplnit kalorie. Je tedy vhodné dle druhu použít například slunečnicová semínka nebo třeba různé červy z prodejen potřeb pro chovatele. Ptáci také potřebují vodu a to nejen na

pití, ale velmi rádi se po zimě pustí do údržby peří se snahou potlačit různé cizopasníky a roztoče. Když se podaří vybrat vhodné místo poblíž dobrého krytu - altán, hustý keř a podobně, pak stačí do těsné blízkosti umístit pokud možno přírodní mělkou prohlubeň naplněnou vodou a za hranu tohoto napajedla vhodně umístit lákavé krmení. Vše je dobré instalovat do pohodlné výše pro budoucí fotografování. Pokud jste vybrali vhodné a klidné místo, bude brzy hojně navštěvováno.

Před umístěním je ještě třeba si uvědomit, kdy budete fotit, aby fotografované místo bylo vhodné osvětleno. Nejlepší světlo je večer a ráno, ve výhledu by neměly být výrazné a rušivé prvky. Je žádoucí, aby pozadí ve směru fotografování bylo co možná vzdáleno. Při fotografování za dobré intenzity světla použijte maximální přiblížení a malou hodnoty clony pro lepší odstup pozadí. Pro kvalitnější foto je užitečné použít i třeba malý stativ. U některých fotoaparátů je možné využití dálkovou spoušť. V případě, že máme ruce na fotoaparátu, nesmí být ruce poznat. Stejně tak nesmí být vidět do tváře fotografa. Ptáci mají perfektní zrak.

Při této zábavě si každý může vyzkoušet možnosti svého fotoaparátu, vlastní kreativitu v řešení technických možností a v neposlední řadě získáte i příjemný zážitek při sledování přirozeného chování našeho ptactva.

Michal Tuška

Jaro – zásadní období v obnově lesa

Zima již uplynula a těžiště činnosti v lesním hospodářství se přesouvá z pomoci zvěři v nouzi a z těžebních zásahů do činnosti pro lesníka asi nejdůležitější – obnovy lesa.

Právě v této době vyvrcholily přípravy a naplno se rozběhly práce v obnově lesa, tedy ve výsadbě nových lesních porostů. Je to práce nesmírně důležitá, neboť právě při jejím provádění se pokládají základy budoucích lesních porostů a základy jsou jak známo vždy nejdůležitější. Plody této práce budou sklízet naši potomci za pro člověka předlouhých 80 až 100 let, avšak z hlediska přírody je to jen krátká

epizoda.

Přesto to nemění nic na skutečnosti, že je tato činnost velice významná. Proto je velice důležité, aby tato činnost byla prováděna poctivě a podle správných technologických postupů. K tomu, aby sazenice dobře zakořenily a co nejvíce se jich ujalo a nadále řádně rostlo, je potřeba několik předpokladů.

Prvním je citlivé a včasné vyzvednutí sazenic z lesních školek, kde jsou pěstovány. Zde je nutné při vyzvedávání nastavit správnou hloubku podřezání a nadzvednutí sazenic. Poté je velmi podstatná rychlost a kvalita vyzvedávání sazenic z půdy ve školkách, jejich svazkování a převoz do lesních porostů. Velice důležité je to, aby sazenice byly co nejkratší dobu mimo půdu a jejich kořeny tak nemohly utrpět újmu přísuškem. Proto je nutné dbát na správné založení vyzvednutých sazenic, jejich přikrytí půdou a při transportu co nejrychlejší převoz do lesa.

Zde jsou pak tyto sazenice zakládány do tzv. sněžných jam. To jsou zařízení, většinou jámy, zahroubené v terénu překryté konstrukcí a stínidly, případně jinou konstrukcí, ve kterých je v zimě upěchován navezený sníh a na něj pak rašelinohlinitý substrát, do kterého jsou sazenice založeny. Sníh zvyšuje vlhkost v jámě a zároveň snižuje teplotu, tak aby sazenice neztrácely vodu a zároveň předčasně nerašily. Narašené sazenice mají totiž horší ujímavost po výsadbě. Vše je tedy směřováno k tomu aby se co nejvíce eliminovaly nepříznivé vlivy, které by mohly komplikovat ujímavost a následný růst sazenic v porostech.

Velmi důležité pak je i zacházení se sazenicemi při jejich přenosu ze sněžných jam na konkrétní plochy obnovovaných lesních porostů. Také zde je velmi důležité, aby kořínky, zvláště pak ty nejjemnější, udržely svou vlhkost. Proto se bere pouze taková dávka sazenic, kterou jsou pracovníci schopni za směnu vysázet a i při tom musí být sazenice uloženy v pytlích, případně v taškách

s kořeny přikrytými vlhkou trávou nebo jinou substancí. Pak již nastává okamžik, kdy se sazenice dostává do lesa. Zde pak je opět důležité, aby byly sazenice lesních dřevin správně zasazeny, to znamená do správné hloubky, kořeny aby nebyly v jamce zkroucené, nevlídná buřeň řádně v okolí jamky odstraněna a sazenice tak měly všechny potřebné předpoklady ke zdárnému růstu. Avšak i manipulace se sazenicemi při výsadbě je podstatná, stačí jen několik minut, kdy zůstanou kořínky sazenice bez krytu na slunci, a již dojde k jejich vyschnutí a sází se v podstatě mrtvola.

Proto zajištění výsadby sazenic není nic jednoduchého a zvláště pak logistika vyžaduje precizní plánování a provedení prací. Konečného výsledku této náročné práce v podobě těžby zralých vzrostlých mytních stromů v takto zakládaných lesních porostech se nedočkáme, avšak je to práce pro budoucí generace a to je pro každého lesníka určitým způsobem posláním a takto to také většina lesníků vnímá. Je to značně odlišné od práce v zemědělství, kde probíhá celý cyklus od zasetí, případně výsadby ke sklizni zpravidla v jednom roce, v případě ovocnářství několika let. Plody práce lesníků vždy sklízeli, sklízeli a budou sklízet až další generace. Je pro nás lesníky tedy důležité zanechat po sobě dobré a kvalitní porosty – dědictví pro naše potomky.

Vzácné dřeviny na LS Znojmo

Přírodní podmínky lesní správy Znojmo jsou předpokladem pro výskyt velkého počtu dřevin. Tyto přirozené podmínky vytvářejí faktory jako jsou - nadmořská výška v rozsahu 180-571 m n. m., různé půdní a vláhové parametry, ale i expozice svahů vůči světovým stranám. Vyskytují se zde i dřeviny méně obvyklé, často ohrožené. Jejich hospodářský význam je minimální, o to větší je však jejich přínos z pohledu biodiverzity a estetické i kulturní hodnoty. Jedná se zejména o jeřáb břek, hrušeň planou a tis červený.

Jeřáb břek

strom dosahující výšky až 25 metrů. Návštěvníky lesů zaujme zejména na podzim, kdy se jeho listy barví do žlutých až červených odstínů. Roste na živných stanovištích, nevadí mu ani mělké a kamenité půdy, jsou-li na živných horninách. V nárocích na vláhu je skromný, dobře snáší i přísušky a vysychavá stanoviště. V mládí snáší zástín, ale nároky na světlo se s věkem stromu zvyšují. Plodem tohoto jeřábu je hnědá malvička o velikosti plané trnky. Je to sladký a moučnatý plod v dřívějších dobách sbíraný jako ovoce. Slouží jako zdroj potravy pro ptactvo, které roznáší semeno břeku na velké vzdálenosti. Známá je i výroba pálenky. Kvete bíle v řídkém chocholíku. List je podobný hlohu, ale je větší, asi 10 cm dlouhý. Velmi kvalitní dřevo břeku, jehož jádro má tmavé odstíny, bylo používáno v kolářství a řezbářství. Pro malé zastoupení této dřeviny je jeho dříví na trhu spíše raritou. Na LS Znojmo rostou stromy břeku roztroušeně po celém území s výjimkou úvalů řek a vyšších poloh. Jsou často ponechávány jako výstavky na holinách, čímž je podporována jejich přirozená obnova. V pěstebních zásadách jsou tyto stromy upřednostňovány. Cílem naší lesní správy je zvýšení zastoupení této dřeviny v lesních porostech a to podporou obnovy přirozené i obnovou umělou. V roce 2011 proběhl sběr osiva ze tří břeků uznaných jako zdroj semen a pěstuje se sadební materiál pro umělou obnovu. Největší břek na LS roste na revíru Lančov nedaleko zříceniny hradu Cornštejn

a dosahuje výšky 24 metrů a výčetní tloušťky 45 cm. Celkový počet vzrostlých břeků na LS Znojmo se pohybuje okolo sta stromů.

Hrušeň planá

nebo-li také polnička, je strom dosahující výšky do 20 metrů. Upozorní na sebe především na jaře v době kvetení. Kvete bíle a v tomto jarním obleku působí velmi dekorativně. Přiláká tak pozornost nejen všímavého člověka, ale také včel, pro něž je velmi sladkou jarní odměnou. Plodem je malvice spíše kulovitého než hruškovitého tvaru, jak jsme zvyklí u kulturních odrůd. Polnička má ráda světlo, snáší suchá místa a vyžaduje živná podloží. Roste nejčastěji v porostních pláštích, všechny planě rostoucí hrušně však nejsou polničky, často se jedná o zplanělé kulturní hrušně.

Na lesní správě Znojmo se hrušeň planá vyskytuje roztroušeně. Hrušně jsou vždy chráněny a uvolňovány při pěstebních zásazích. V roce 2011 proběhl sběr osiva z uznaného zdroje semen na revíru Lechovice. Blízké okolí stromu je oploceno kvůli zvěři. Stejně jako u břeku se počítá se zvyšováním zastoupení i této ušlechtilé dřeviny v lesních porostech přirozenou i umělou obnovou.

Tis červený

vyhlášený stromem roku 2012 - má na LS Znojmo také své zastoupení. Těžištěm výskytu tisu je Tisová stráž nedaleko obce Lančov, kde jich na strmých svazích severních expozic roste 36 kusů. Za zmínku stojí i největší tis LS Znojmo, který roste na revíru Lančov a dosahuje úctyhodných rozměrů - výšky 13,5 m a výčetní tloušťky 48 cm. V roce 2011 bylo na vhodná stanoviště po celé LS vysazeno 89 tisů.

Lesníci z LS Znojmo věnují těmto dřevinám patřičnou pozornost a péči, což dává předpoklad pro jejich další rozvoj a zachování v lesích Znojemska pro další generace.

*Ing. Brož Pavel,
adjunkt LS Znojmo*

NATURA 2000 - Ptačí oblast Horní Vsacko - z pohledu

legislativy

Ptačí oblasti se vymezují na územích nejvhodnějších pro ochranu z hlediska výskytu a početnosti populací s cílem zajistit přežití druhů ptáků a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. V současnosti je

v České republice vyhlášeno 41 ptačích oblastí. Jednotlivé ptačí oblasti byly vymezeny nařízeními vlády.

Na území lesní správy Vsetín byla vyhlášena nařízením vlády č. 686/2004 Ptačí oblast Horní Vsacko. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace čápa černého, jeřábka lesního, chřástala polního, strakapouda bělohřbetého,

datlíka tříprstého, lejska malého a tuhyka obecného se zachováním a obnovením jejich přirozených ekosystémů.

S vyhlášením ptačí oblasti je spjato omezení lesního hospodaření, ale i například vytyčování nových turistických tras. Omezení se týkají těžebních činností, pěstebních činností a mysliveckého hospodaření.

Jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody lze v ptačí oblasti:

- a) provádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v lesních porostech v době od 15. 3. – 15. 7. ve vzdálenosti menší než 200 m od známých obsazených hnízd čápa černého,
- b) v době od 15. 3. – 31. 7. provádět mýtní a předmýtní těžby v lesních porostech starších 80 let se zastoupením smrku méně než 50 %, a ve všech lesních porostech starších 130 let,
- c) nově umísťovat myslivecká zařízení ve vzdálenosti menší než 200 m od známých hnízd čápa černého.

V územích první a druhé zóny CHKOB, nacházejících se v ptačí oblasti, lze jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody:

1. provádět mýtní a předmýtní těžby, které nebyly umístěny ve schváleném lesním hospodářském plánu nebo v převzaté hospodářské osnově,
2. provádět nahodilé těžby listnatých dřevin a jedle, s výjimkou vývrátů a ležících částí zlomených stromů

Vymezením ptačí oblasti Horní Vsacko je dotčeno 3.734 ha lesa v prvních a druhých zónách CHKO Beskydy, na kterých hospodaří Lesy České republiky, s. p. – lesní správa Vsetín.

U realizace vlastních těžeb bývají ponechávány v porostech potencionálně doupné stromy, zlomy jedle a listnáčů. Při vyznačování vhodných stromů k ponechání spolupracuje lesní správa Vsetín se zaměstnanci Správy CHKO Beskydy.

Za tato omezení hospodaření náleží ze zákona vlastníkově pozemků finanční náhrada. Podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření řeší vyhláška č. 335/2006 Sb. Jako omezení lesního hospodaření je zde uváděno (zkráceně):

1. ponechání lesa nebo jeho části samovolnému vývoji,
2. změny skladby dřevin lesního porostu,
3. prodloužení obmýtí stanoveného v lesním hospodářském plánu nebo lesní hospodářské osnově převzaté protokolem o převzetí,
4. udržení nebo zavedení tvaru lesa nízkého,
5. snížení zakmenění lesního porostu,
6. dočasného omezení mýtních těžeb,
7. ponechání jednotlivých stromů do jejich fyzického rozpadu,
8. ponechání ležícího dříví po těžbě v porostu,
9. mimořádného nebo nákladově náročnějšího opatření,
10. omezení výše povolených těžeb při tvorbě lesního hospodářského plánu.

Vyhláška vyjmenovává náležitosti k žádosti a upřesňuje požadavky a způsob určení výše náhrady.

Každoročně se zpracovávají žádosti a podklady k finančním náhradám za porosty, ve kterých došlo k omezení lesnického hospodaření. O možnosti žádat finanční náhrady jsou informováni i soukromí vlastníci lesa revírníky odborné správy lesů. Žádosti jsou zasílány k následnému posouzení na Správu CHKO Beskydy.

O radhošťské jedli

Před dávnými a dávnými časy, kdy dědové našich dědů byli ještě malými kloučky, pokrývaly radhošťské hory nepropustné pralesy. Na prudkých kamenitých stráních stály majestátné jedle, jejichž koruny a mohutné stříbrné kmeny vzbuzovaly úctu všeho živého. Pod nimi se marně snažily dosáhnout jejich výšky javory a buky. V nejnižším patře bojovaly o své žití keře lísky a zimolezu.

Vysoké koruny jedle byly každoročně obtěžkány úrodou vonících smolnatých šišek plných semen, které čekaly, až je příroda vyše do světa. Sluníčko pomalu rozevíralo jejich šupiny a poslední podzimní teplý větřík do nich jemně foukal. Tisíce fialových psaníček života se rozletělo do světa. Do nelítostného světa, kde uspěje jen ten silný, ten, kterému přeje štěstí. Vlhká lesní půda se pokryla tou nadílkou. Semínka se zachycovala na vadnoucích listech kapradiny, na kmeni, mnohá z nich padala do lesního potoka a byla odnášena vodou. Objevili se první nenasytové, pro které voňavé semínka znamenala vhodnou potravu před nastávající zimou. Velká lesní myšice s černým

pruhem na hřbetě je snášela pilně do své skrýše, pěnkava, která ještě neodletěla k jihu, také nepohrdla nabídkou, kterou jim připravila příroda. Za několik málo dnů se počasí úplně změnilo a první sníh ukryl semínka před těmito nenasyty a nechal je dlouho v klidu spát.

Dlouho se drží sníh na severních svazích a odolává slunci a deštům. Přesto je jednou poražen a voda z něj dává semínkům životodárnou tekutinu k jejich startu do života. Na tmavé lesní zemi vyrazilo tisíce jarních květů, které musí chytit tu svou potřebnou dávku světla, než se koruny zatáhnou listím a k zemi již nepustí nic. Během několika dnů rozkvetly fialové kyčelnice, žluté prvosenky a dymnivky. Mezi nimi se objevilo obrovské množství zelených hvězdiček, následníků majestátných velikánů. Začal boj o holý život. Kořínky se nezadržitelně protlačují půdou co nejhluběji - kdo bude mít nejvíc vody, vyhraje. Zelené jedličky se točí za paprsky slunce – kdo bude mít nejvíc světla, zvítězí. Mnohé nepřežily více než několik dní. Nepřálo jim štěstí a dopadly tam, kde jejich klíček nedosáhl k vlhku. Ty šťastnější přesto čekal nelehký osud. Dlouhé roky bojují s okolními rostlinami a mezi sebou. Mnohé z nich zničí zuby zvěře. Přestože živoří, nevzdávají se a trpělivě čekají na svou příležitost.

Každoročně přicházejí prudké bouře. Zvláště podzimní jižní větry jsou nemilosrdné. Často se v lese ozývá kvílení a ohlušující rachot. To mohutný lesní velikán se řítí k zemi. Znamená to zkázu nejen pro

něj, ale pro všechno zelené v jeho okolí. Mnoho stromů, které již s velkou nadějí vztahovaly větve až do jejich korun jsou jimi strženy k zemi. Ale tato zkáza pro jednoho znamená naději pro jiného. Paprsky slunce se dotkly těch malých zelených trpaslíků a ti cítí příležitost vyrazit za světlem. Začaly se přetlačovat, přerůstat. Každý kousek, o který jsem vyšší, je naděje na život.

Mnoho vichřic přešlo, mnoho velikánů leží na zemi. Za desítky let vyrostla ze semínka nádherná štíhlá slečna jedle. Její stříbrná kůra září v přítmí lesa. Vyhnula se všem nástrahám, nezbytné štěstí stálo při ní a porazila všechny ostatní. Její koruna se vyšvihla nad okolní buky a začala si užívat své vítězství.

V horách v té době již pustošil člověk. A zase měla štěstí. Stála na nepřístupném svahu nad potokem a pro člověka by bylo namáhavé její dřevo táhnout až dolů. Přešlo dalších sto let a člověk si vymyslel něco nového. Začal stromy dusit dýmem a trávit jedy. Mnohé jejich družky byly zahubeny. Jen jejich kostry dnes ční do výše. Dusila se a znovu bojovala. Přežila.

Na jejích větvích vyrostly smolné šišky. Poslední teplý zářijový větřík roznášel fialové psaníčka života.

Člověče, skloň se před jejím majestátem.

Ing. Jaroslav Štefek

LS Frenštát pod Radhoštěm

Lesníkovo jaro je spojeno i s přípravou na boj se škůdci

Dobří sousedé ptáci zpívají jako o život, kvetou první otužilé byliny, po zasněžených pláních zbyla jen vzpomínka. Je jaro! Každoroční znovuzrození života provází období, které je pro lesníka symbolem mimořádné aktivity. Na jarní únavu musí zapomenout. K životu se totiž probouzí škůdci lesa, na které musí být řádně připraven.

Ještě před vyrašením stromů musí být čerstvé paseky zalesněny, všechny cesty by průjezdné, vývraty a zlomy ze zimy zpracovány.

Nejvíce pozornosti věnuje lesník tradičně **lýkožroutu smrkovému**. Tento nepatrný brouk je pro smrkové porosty velmi nebezpečný a při jeho přemnožení může dojít ke zkáze lesa na rozsáhlém území. Larvy se vyvíjejí v lýku a jimi vyžrané chodbičky přerušují tok mízy.

Požerek, tedy obrazec, který vytvoří, je charakteristický pro konkrétní druh lýkožroutů a lýkohubů. Pokud je požerků lýkožrouta na jednom stromu více, způsobí úplné přerušení toku mízy a strom hyne. Proto jsou tito podkorní škůdci tak nebezpeční. Rojí se již časně zjara, obvykle v půlce dubna, při teplém počasí bez sněhové pokrývky i dříve. Obranná i kontrolní opatření musí být instalována v dostatečném předstihu před rojením.

Ještě v předjaří, když je zem zmrzlá, musíme dokončit těžbu a přibližování dřeva v místech, kam bychom se díky bažině nebo mokré louce nedostali. Je důležité z lesa včas odvézt všechno dříví, které je atraktivní pro kůrovce, zejména musíme zpracovat čerstvé kalamitní dříví. Z něho může velmi

brzy z jara kůrovec vylétnout a napadnout stojící stromy. Lesník v ohrožených lokalitách plánuje umístění kontrolních a obranných opatření. Zpravidla volí mezi lapákem a lapačem.

Lapák je čerstvě pokácený, podložený a odvětvový zdravý strom. Jak postupně zavadá, výrazně voní a láká tak lýkožrouty, kteří se do něj zavrtávají. Po spáření kladou samičky vajíčka, vylíhlé larvy pak vykusují larvální chodby a následně se kuklí. Nový brouk se pak přes kůru prokousává na denní světlo a cyklus se opakuje. Ještě před dokončením vývoje brouků musí být lapák asanován, zpravidla z lesa odvezen a zpracován. V krajním případě je postříkán insekticidem nebo mechanicky odkorněn. Vývoj brouka i jeho množství v lapáku musí lesník každých sedm až deset dní kontrolovat.

Lapač je zpravidla plastové zařízení s feromonovým odpárníkem, do kterého je brouk lapán. Feromonový odpárník uvolňuje do okolí látky shodné nebo podobné těm, které vylučují sami brouci při lákání partnera. Dovnitř brouk vleze pohodlně, ven však nemůže. Také lapač se musí kontrolovat nejméně jednou za deset dní.

Samozřejmě, že lesu neškodí jen kůrovec. Významným škůdcem pro jehličnaté lesy je kalamitní škůdce **bekyně mniška**. Housenky těchto motýlů způsobují při přemnožení tzv. holožír, kdy na stromech okousají všechny jehlice. Mniška patří mezi defolianty, tzn., že se živí výhradně listím nebo jehlicemi. Jehličnaté stromy při opakovaném holožíru často a na rozsáhlých plochách usychají. Ke zjištění množství škůdce se v jarním období na kmenech stromů nanáší *lepové pásy*. Na nich se zachytí housenky, které vylézají z půdy, kde přezimovaly.

Hned po rozmrznutí půdy je vhodné začít se zalesňováním. Na každou plochu máme již z předcházejícího roku vypracován zalesňovací projekt. V projektu je naplánováno jaký druh sadby (buk, dub, smrk, javor...), kam (dolní podmáčená část paseky, slunná jižní stráň...) a jakým způsobem (výsadba do jamky, štěrbiny...) zalesníme.

Lesník hlídá, jak je se sadbou manipulováno, jak je skladována a zda je správně zasazena. Kořeny sazeniček nesmí oschnout a ani nadzemní nesmí být do výsadby vystavena slunci. Umělá obnova lesa musí být ukončena vždy před vyrašením sazenic. Každá z nich je po vyzvednutí ve školce ošetřena hned několika přípravky. Pro zpomalení rašení používáme inhibitory. Pro ochranu proti klikorohu borovému insekticidy. **Klikoroh borový** je významným škůdcem sazenic na čerstvých pasekách. Tento zavalitý nosatec ožírá kůru. Pokud ohryže kmínek po celém obvodu, sazenička hyne. Kořeny sazeniček jsou podrobeny tzv. mykorhizaci, což je namočení kořenů do roztoku se zárodky hub, které žijí v symbióze s kořeny a zásobují sazeničku vodou a živinami.

Lesník musí také zkontrolovat, jaké škody napáchala v zimě **zvěř**. V mladých porostech eviduje množství okousaných stromků a zjišťuje, které jsou jen poškozené a které jsou nenávratně zničeny. Ve starších porostech, kde se zvěř zdržuje, sleduje ohryz kůry na kmenech. Tato zjištění jsou pečlivě zaznamenána a slouží k vyčíslení a následné vymáhání těchto škod na příslušném uživateli honitby.

Ing. Václav Köhler

Jak pracujeme s těmi nejmenšími na LS Město Albrechtice

Na naší lesní správě máme 3 lesní pedagogy, kteří se zúčastnili týdenního kurzu lesní pedagogiky v Hranicích a mají chuť a zájem pracovat s dětmi, vykládat jim, co se v lese v průběhu celého roku děje a naučit je vnímat les všemi smysly.

Často se věnujeme dětem ze základních škol na nižším stupni, protože u nich nejvíce vidíme zájem o vše nové a neznámé, lákají je vycházky do přírody, rády si v přírodě hrají a dokážou být vnímavé k tomu, co okolo sebe vidí. Vyprávíme si o významu lesa pro život, lidské zdraví a životní prostředí. Říkáme jim, jak se les vychovává a pěstuje, věnujeme se nejen stromům, ale i jiným rostlinám, a nezapomínáme ani na

živočichy, kteří v lese žijí.

V letošním roce nás požádaly o spolupráci a pomoc paní učitelky z mateřské školky u nás, ve Městě Albrechticích. Zapojili jsme se s nimi do projektu: „Tiše! Les vypráví.....“ Cílem tohoto projektu je vést děti k hlubšímu propojení s přírodou formou prožitkového vnímání a pěstovat v dětech úctu a vztah k přírodě. Děti během roku poznávají, objevují, zkoumají a především vnímají všemi smysly les a jeho kouzlo v průběhu všech ročních období. Některé schůzky se konají přímo v lese, jindy jdeme za dětmi do mateřské školy a povídáme si ve třídách.

První setkání v lese se konalo v říjnu, kdy jsme se vypravili do městského lesa „Nad vodárnou“. Obdivovali jsme krásně zbarvenou podzimní přírodu a povídali si o tom, co se na podzim se stromy a zvířátky děje. Děti si nasbíraly listy a plody, kterých bylo všude plno, a ve školce z nich potom s rodiči tvořily výtvary nazvané „Skřítkohraní“. Také si nasbíraly semínka stromů a pak je na školní zahradě „uspávaly“.

V prosinci jsme se vydali opět do našeho lesa, popřát zvířátkům pěkné vánoce a donést jim něco dobrého na zub. Chtěli jsme i stopovat a sledovat, co se v lese děje, ale nebyl žádný sníh, tak jsme si alespoň užili předvánoční atmosféru v tichu přírody.

Na měsíc únor jsme měli domluveno, že přijdeme za dětmi do školky a budeme si povídat o tom, co se v průběhu celého roku s lesem a s živočichy, kteří v něm žijí, děje. Děti skládaly dřevěné puzzle stromů a listů, poznávaly zvířata podle obrázků, ale taky podle zvuků, které jsme jim pouštěli. A některé zvuky byly opravdu strašidelné, to mi věřte. Takový jelen v říji nebo chrochtající divočák vyděsí i dospělé.

Teď na začátku dubna nás čeká další schůzka, kterou budeme věnovat ptákům. Máme pro děti připraveny hlasy různých ptáčků, k tomu taky obrázky a nějaké zajímavé povídání o každém z nich. Obzvlášť teď na jaře je po ránu a večer všude slyšet ptačí štěbetání, tak snad se děti rády zaposlouchají a vzpomenou si na to, co jsme si povídali.

Do konce letošního školního roku mají ještě děti v plánu výsadbu stromů „Děti lesu“, kdy si každé dítě zasadí svůj stromeček, který bude opatřený jmenovkou dítěte a následně budou pozorovat jeho růst v dalších letech. Třeba i na vycházkách s rodiči. Celý projekt by měl vyvrcholit v létě, kdy děti spolu s lesními pedagogy navštíví naučnou stezku Svatý Roch, která se nachází na hranicích s Polskem pod Biskupskou kupou a poznají i jiný les než ten náš. Snad se nám to vše vydaří a počasí k nám bude přívětivé.

Blanka Drahotušská

Lesní správa Město Albrechtice

Sloní kameny

Poblíž hlavní silnice z Liberce do Děčína můžeme v obci Jítrava spatřit „stádo slonů“. Na první pohled máme dojem, jako bychom hleděli na skupinku slonů směřujících do hloubi Jítravských lesů. Nenechme se však zmýlit, jedná se „pouze“ o jedinečný geologický útvar. Malebné skály takto provokují fantazii turistů již od nepaměti.

Rodný list Bílých kamenů je již hodně zažloutlý. Vznikaly v době, kdy bylo v České kotlině moře a po souši se proháněli dinosauři. Asi před 100 miliony let byla zdejší oblast dnem křídového moře. Po tisíce let se na dně usazovaly mocné vrstvy křemitých pískovců. Časem vlivem tektonické činnosti vystoupily z moře. Konečný tvar dodala skále eroze. Vítr, voda a rozdíly teplot původně mocné vrstvy přeměnily na písek

a prach. Zbyly jen fragmenty odolných pískovců, které dnes obdivujeme. Proces eroze skal se nezastavil a můžeme jej na skalách pozorovat i dnes. Tisíce návštěvníků zanechaly na skalách nesmazatelné stopy.

Kameny jsou zhruba 25 m vysoké. Charakteristické bílé zbarvení způsobuje vyšší obsah kaolinitu v pískovci, proto jsou na mapách označeny jako Bílé kameny. Ve skalách je vlivem eroze množství oválných dutin, menších jeskyní a tunelů.

Skály jsou snadno dostupné. Automobil můžeme zaparkovat u čerpací stanice na odbočce do Jítravy. Na stejném místě staví i autobus. Od zastávky autobusu jsou již kameny na dohled a vede k nim pohodlná naučná stezka „Lužické a Žitavské hory“. Výlet je tedy vhodný i pro rodiny s malými dětmi.

Ve skalách si také můžeme ověřit zajímavé zvukové efekty. Ve skalních stěnách se nachází místo zvané šumová brána. Když se postavíme před stěnu a promluvíme, člověk stojící za námi nás neuslyší, Skála zvuk zcela ztiší a pohltí.

Dalším zajímavým místem je skalní tunel, který funguje jako přírodní zesilovač. Zvuk tichého mručení na jedné straně několikanásobně zesílí pro posluchače na straně druhé, v tu chvíli Bílé kameny skutečně ožívají.

Jak už to tak bývá, každé zajímavé místo má svou pověst. O Bílých kamenech se vypráví, že je zde ukryta pokladnice trpasličího lidu. Ten před dávnými časy z kraje odešel. Lidé tu byli zlí a ničili krajinu. Trpaslíci si vybrali čistou duši, místní pastýřku a svěřili jí právě na Bílých kamenech klíč od svojí pokladnice, aby jej uschovala, až se jednou vrátí.

Je jen na nás lidech abychom se chovali slušně a pečovali s láskou o naši krásnou českou krajinu. Snad se nám někdy poštěstí opět na Bílých kamenech spatřit trpaslíky.

Ing. Václav Köhler